

Sten Tarro
Osahing Sportest
sten@sportest.ee

Teie 28.12.2018
Meie 02.01.2019 nr 12.2-1/9812-2

Järelevalvemenetluse alustamata jätmine

Austatud härra Tarro

Edastasite 28.12.2018 Rahandusministeeriumile teate seose Sisekaitseakadeemia (edaspidi ka Hankija) poolt riigihangete registris (edaspidi register) 02.11.2018 avaldatud avatud hankemenetlusega riigihankega „Sisekaitseakadeemia spordivahendite ostmine“ (riigihanke viitenumber 202436) (edaspidi ka Riigihange). Järelevalveteates märgite, et Riigihanke tehniline kirjeldus on kopeeritud ühe pakkuja seadmetelt. Ühtlasi leiaste, et tehniline kirjeldus on Fysioline Eesti OÜ toodetega täpselt sama ning seetõttu muutub küsitavaks võimalus konkurentsi pakkuda.

Olles tutvunud järelevalveteatega, sellele lisatud dokumentidega, samuti registris Riigihanke kohta avaldatud teabega, asume seisukohale, et järelevalvemenetluse alustamine ei ole antud juhul põhjendatud. Järelevalvemenetluse algatamise avalduse saamisel kaalutleb Rahandusministeerium igal üksikul juhul eraldi menetluse alustamise põhjendatust. Rahandusministeerium ei pea vajalikuks järelevalvemenetluse alustamist olukorras, kus järelevalveteate esitamine on ajendatud soovist kaitsta oma subjektiivseid õigusi.

Selgitame, et riigihangete järelevalve on suunatud riigihangete objektiivse seaduslikkuse tagamisele, vastandudes selgelt pakkuja, taotleja või riigihankes osalemisest huvitatud ettevõtja subjektiivsete õiguste kaitsele. Riigihangete objektiivse õigusjärgsuse kontrollimisele orienteeritud järelevalvemenetlus ei dubleeri ega asenda kaebeõigusel põhinevat vaidlustusmenetlust hankeasjades. Riigikohtu arvates on huvitatud isikute subjektiivsete õiguste ning huvide kaitse eelkõige vaidlustusmenetluse ja hankeasjade kohtuliku kontrolli esemeks (RKHKo 16.11.2011, nr 3-3-1-65-11, p 16). Hankeasjades näevad HKMS § 268 lg 1, RHS § 185 lg 1 ja § 200 lg 4 ette kohustusliku kohtueelse menetluskorra riigihangete vaidlustuskomisjonis (edaspidi vaidlustuskomisjon).

RHS § 185 lg 1 sätestab, et pakkuja, taotleja või riigihankes osalemisest huvitatud ettevõtja võib vaidlustada hankija tegevuse, esitades riigihangete vaidlustuskomisjonile sellekohase vaidlustuse, kui ta leiab, et käesoleva seaduse rikkumine hankija poolt rikub tema õigusi või kahjustab tema huvisid. RHS § 185 lg 2 kohaselt võib vaidlustuse esitada muu hulgas riigihanke alusdokumentide peale (RHS § 4 p 17 järgi on tehniline kirjeldus riigihanke alusdokument). Järelikult on riigihanke menetluses osalemisest ja pakumuse esitamisest huvitatud isikutele vaidlustuse esitamise õiguse kaudu tagatud tõhus ja efektiivne õiguskaitse.

Seadusandja on andnud Rahandusministeeriumile riigihangete korraldamise üle järelevalvemenetluse teostamisel kaalutusõiguse otsustada, kas järelevalvemenetlust algatada ning

millist järelevalvemeedet rakendada (RHS 9. peatükk). Tulenevalt RHS § 206 lg 2 p-st 1 võib Rahandusministeerium jätta järelevalvemenetluse alustamata muu hulgas juhul, kui järelevalveteate esitaja ei ole kasutanud õigust esitada rikkumise peale vaidlustust vaidlustuskomisjonile.

Antud juhul ei ole järelevalveteate esitaja kasutanud võimalust oma subjektiivsete õiguste kaitseks pöörduda vaidlustuskomisjoni poole Riigihanke alusdokumentide vaidlustamiseks. RHS § 189 lg 2 p 2 järgi peab vaidlustus riigihanke alusdokumendi peale olema laekunud vaidlustuskomisjonile viis tööpäeva enne hankemenetluses osalemise pakkumuste, taotluste või ideekavandite esitamise tähtpäeva, kui riigihanke eeldatav maksumus on võrdne riigihanke piirmääraga või ületab seda. RHS § 14 lg 2 p 1 alusel on riigihanke piirmäär asjade hankelepingu korral 60 000 eurot käibemaksuta. Hankija on registris riigihanke üldandmetes märkinud hankelepingu eeldatavaks maksumuseks 130 000 eurot käibemaksuta ning pakkumuste esitamise tähtpäev Riigihankes oli 21.11.2018.

Rahandusministeerium ei pea avalike ressursside kasutamise seisukohast otstarbekaks ja eesmärgipäraseks alata järelevalvemenetlust RHS § 185 lg 2 punktis 1 nimetatud riigihanke alusdokumentide materiaalse õiguspärasuse kontrollimiseks olukorras, kus järelevalveteate esitaja ei ole tähtaegselt ning kohases menetluses kasutanud talle RHS-ga tagatud kaebeõigust. Vaidlustuse esitamise õiguse minetamine, seal hulgas vaidlustuse mittetähtaegne esitamine, ei anna järelevalveteate esitajale õigust nõuda oma subjektiivsete õiguste kaitset Rahandusministeeriumi järelevalvemenetluses. Järelevalvemenetluse eesmärkide ja õiguse üldpõhimõtetega oleks ilmses vastuolus, kui järelevalveorganile taotluse esitamise võimalus redutseeruks sisuliselt erahuvist kantud tähtajatute vaidlustuste esitamiseks, initsieerides Rahandusministeeriumi järelevalve tulemusel koguni hankemenetluse kehtetuks tunnistamise. Samas saavutab järelevalveteate esitaja võimaluse minna mööda RHS-s sätestatud vaidlustuse esitamise tähtajast, mis on õiguskindluse ja õigusrahu suhtes lubamatu (vrd. Kanger, L. Maavanema järelevalve halduse üksikaktide ja nende koostamise seaduspärasuse üle. RiTo 19, 2009).

Eeltoodud kaalutlustest tulenevalt ning lähtudes RHS § 203 lg-st 1 ja 2 ning § 206 lg 2 p-st 1, ei alusta Rahandusministeerium Riigihanke suhtes järelevalvemenetlust. Täname siiski pöördumise eest ning arvestame saadud infoga valimipõhise järelevalve tegevuse kavandamisel.

Täiendavate küsimustega palume pöörduda riigihangete ja riigiabi osakonna juristi Marit Piirisaar'e poole (tel: 611 3033, e-post: marit.piiirisaar@fin.ee).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu

osakonnajuhataja asetäitja

osakonnajuhataja ülesannetes

riigihangete ja riigiabi osakond

Marit Piirisaar 611 3033

marit.piiirisaar@fin.ee